

Unge forskere: Slip ph.d.-uddannelsen fri

Sørensen, Thomas Just; Bjørk, Rasmus; Zinner, Nikolaj Thomas; Dalsgaard, Peter; Niss, Kristine; Jauffred, Liselotte

Published in:
Altinget.dk

Publication date:
2017

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):

Sørensen, T. J., Bjørk, R., Zinner, N. T., Dalsgaard, P., Niss, K., & Jauffred, L. (2017). Unge forskere: Slip ph.d.-uddannelsen fri. *Altinget.dk*, 20.06.2017.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

A: forskning

Unge forskere: Slip ph.d.-uddannelsen fri

DEBAT

20. juni 2017 kl. 1:30 | 0 kommentarer

[Foto: PR-foto/IT-U]

DEBAT: Det nuværende ph.d.-system er langt fra tilfredsstillende. Forskningen skal sættes fri, hvis ikke danske forskere skal sakke bagud i konkurrencen med internationale studerende. Det skriver seks forskere fra Det Unge Akademi.

Af Thomas Just Sørensen, Rasmus Bjørk, Nikolaj Thomas Zinner, Peter Dalsgaard, Kristine Niss, Liselotte Jauffred
På vegne af Det Unge Akademi

Uddannelses- og Forskningsministeriet har 3. marts offentliggjort resultatet af en nyligt afsluttet analyse af den danske ph.d.-uddannelse. Derfor afholdes en konference som opfølgning på analysen, der på sin vis er kulminationen på den voldsomme udvikling, som ph.d.-uddannelsen har undergået de sidste tyve år.

Dette store arbejde vil forhåbentlig resultere i en revidering af det nuværende system, som fra vores perspektiv ikke er tilfredsstillende, hverken set fra de ph.d.-studerendes, vejledernes eller universiteternes synspunkt.

Vi er medlemmer af Det Unge Akademi (DUA), som er en selvstændig enhed under Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, og som består af 34 unge forskere.

FAKTA

Dårligt stillet i en international forskningsverden

I DUA har vi som vejledere ph.d.-systemet inde på livet hver dag, og vi har indgående kendskab til den praktiske udmøntning af det nuværende aftalekompleks på ph.d.-området.

Vi oplever dagligt, her flere år efter den seneste reform af ph.d.-uddannelsen, at den enkelte ph.d.-studerende sidder fast i et uhensigtsmæssigt og rigtigt system, der tager tid fra den forskeruddannelse, som er ph.d.-forløbets fokus.

Det går ud over den enkelte ph.d.-studerende og samfundet, at tiden til forskning og fordybelse i stedet bruges på administration samt opfyldelse af undervisning og uddannelsesforpligtelser med svingende relevans.

Især da det danske ph.d.-studium i forvejen har kort tid til forskning. Sammenlignet med eksempelvis de amerikanske ph.d.-studerende, der ofte har fire års uafbrudt forskningstid, og ph.d.-studerende i Oxford, der bruger alle tre år af deres studium til at forske, er de danske ph.d.-studerende dårligt stillet med maksimalt to års forskningstid.

Forskningsverdenen er i høj grad internationaliseret, og efter endt uddannelse konkurrerer danske ph.d.-studerende med fagfæller fra hele verden om eftertragtede jobs i industri- og forskningsverdenen. Her er det i deres klare interesse at have tid til at udvikle deres forskning og opnå resultater, der kan gøre dem konkurrencedygtige.

Den gældende ph.d.-bekendtgørelse af 1. september 2013 har det rette sigte og indeholder kun få specifikke krav til en ph.d.-uddannelse. Forløbet er primært et forskningsarbejde, der skal strække sig over tre år, og som skal indeholde uddannelseselementer/kurser svarende til ½ års arbejde.

Den enkelte studerende skal desuden gøre sig vigtige erfaringer inden for bl.a. vidensformidling, men forløbets primære formål er forskning og uddannelse i forskning.

Det tre år lange forløb udmunder i en ph.d. afhandling, der ved en positiv bedømmelse resulterer i tildeling af ph.d.-graden.

Man kunne således forvente, at alle ph.d.-studerende siden 2013 har brugt 2½ år på forskning, men sådan er den virkelighed, der møder den enkelte ph.d.-studerende, alt for sjældent.

Undervisning frem for forskning

Virkeligheden for de fleste ph.d.-studerende er, at de forventes at bruge op til ½ år på at undervise bachelor- og kandidatstuderende.

Det kan både ske i kurser, der er relevante for deres forskningsforløb, men også som undervisningsassistenter på store førsteårskurser, langt fra den specialiserede forskning i ph.d.-forløbet. For de ph.d.-studerende, der har ambitioner om at blive universitetsforskere, er dette ofte lærerige forløb.

Men mange af de ph.d.-studerende gør ikke karriere ved universitetet, dels fordi mange ønsker en anden karrierevej, dels fordi der med den store vækst i ph.d.-optaget uddannes langt flere, end der er faste jobs til på universiteterne.

Derfor kan ph.d.-studerende i en del af deres forskeruddannelse udgøre en billig arbejdskraft, der igennem den gamle ph.d.-bekendtgørelse af 14. januar 2008 er blevet en naturlig del af universitetssystemet.

Tidligere har der været tale om pligtarbejde, reelt et privilegium, hvor den enkelte ph.d.-studerende fik mulighed for at forlænge det dengang 2½ år lange ph.d.-forløb med ½ års ansættelse på universitetet, typisk som underviser.

At der er tale om et privilegium fremgår tydeligt af den nuværende overenskomst, hvor pligtarbejdet er indskrevet.

Historisk gav det mening, men med den nuværende lovgivning kan privilegiet blive til en klods om benet for den enkelte ph.d.-studerende og for ph.d.-systemet som sådan, da det treårige forskningsforløb beskrevet i bekendtgørelsen dermed er reduceret med ½ år. Kombineret med kravet om ½ års kursusarbejde er den effektive forskningstid reduceret til to år.

Det skaber et praktisk dilemma, når de fleste universiteter påregner, at hver ph.d.-studerende bidrager med ½ årsværk til undervisningen. Med den store forøgelse af eksternt finansierede ph.d.-studerende kan der være tale om, at finansieringskilder uden for universitetet, eksempelvis fonde og forskningsråd, betaler for en del af universiteternes undervisningsaktivitet.

Nogle institutioner imødekommer dette ved at medfinansiere ph.d.-stipendier i et omfang, der modsvarer undervisningsforpligtelsen. De store fonde, der støtter forskningen, bør tages i ed, såfremt praksis om ½ års undervisningsforpligtelse skal opretholdes.

Det skævrider desuden opgørelsen over, hvor mange midler Danmark bruger på forskning, hvis en væsentlig del af de bevilgede ph.d.-midler i praksis bruges på undervisning i stedet for på forskning.

Det vil givetvis stadig være muligt for de ambitiøse ph.d.-studerende, som ønsker at opbygge undervisningskompetencer, at få tildelt sådanne opgaver. Men det skal være frit for den enkelte.

Kursusaktivitet

Uddannelseselementet i den nuværende ph.d.-bekendtgørelse skal svare til ½ årsværk. Det er helt på sin plads at sikre forskningsuddannelse for de ph.d.-studerende, men man kan sætte spørgsmålstegn ved det hensigtsmæssige i bekendtgørelsens rigide krav om ½ års uddannelse.

Mange ph.d.-studerende bliver med dette krav nødt til at tage kandidatkurser for at nå den satte kvote. Da ph.d.-forløb i dag er så specialiserede, kan det være vanskeligt eller umuligt at vælge relevante kurser nok.

Derfor kan ph.d.-studerende bl.a. få merit for andre aktiviteter, fx. konferencedeltagelse og organisering af forskningsworkshops - men en ideel ph.d.-uddannelse bør fokusere på forskning og uddannelse i forskning i så høj grad som muligt.

Derfor opfordrer vi til at sætte de ph.d.-studerende fri. Såfremt en ph.d.-studerende har brug for at tage kurser, skal de selvfølgelig kunne gøre det i det omfang, det er nødvendigt for dem.

En mere hensigtsmæssig model kunne derfor være at give ret til ½ års uddannelse, men ikke opstille det som et krav.

Frihed for de ph.d.-studerende

Vi i Det Unge Akademi mener, at en øget frihed i systemet ikke kun vil være til gavn for den enkelte ph.d.-studerende, men også for universiteterne.

Selv om ph.d.-bekendtgørelsen kræver, at der laves en plan for ph.d.-forløbet, og at der følges op på denne plan, kan dette give en unødvendig sammenblanding af bureaukratiske styringsmekanismer og akademisk kvalitetskontrol.

Ved at sætte de ph.d.-studerende fri, vil man kunne reducere de krav om rapportering, som både studerende og vejledere bruger megen tid på i dag.

Ph.d.-skolerne har en rimelig forventning om at dokumentere opfyldelse af målsætninger, men rigide regler for dokumentation og afrapportering kan være en hæmsko for det overordnede formål med forskeruddannelsen.

Der er en del tid at spare på den konto – tid som for den enkelte ph.d.-studerende kan bruges på forskning, og som for vejledere og ph.d.-skole kan bruges på faglig vejledning og udvikling.

Ph.d.-uddannelsen er på nogle områder fanget i fortiden. I Det Unge Akademi mener vi, at en effektivering af ph.d.-bekendtgørelsen af 1. september 2013 er et rigtig godt skridt på vejen mod en bedre og friere ph.d.-uddannelse.

Det vil give den enkelte ph.d.-studerende frie rammer til at sammensætte det bedste forløb og give den enkelte studerende og samfundet ret til mest mulig forskning for pengene. Det er i alles interesse, at vi får mest mulig forskning for de penge, samfundet hvert år investerer i forskning.

[Ph.D »](#)[Forskere »](#)

debat@altinget.dk

MEST LÆSTE ARTIKLER

1. **Forfattere svarer Henrik Dahl: "Du fordrejer og fordummer debatten"**

2. **Derfor er Esben Lunde og landbrugspakken igen under angreb**

3. **Aftale: Sådan fordeles bevillinger til videregående uddannelser fra 2019**

4. **Universitetschefer: Vi skal uddanne mennesker, ikke dårlige søgemaskiner**

Prøv A: forskning gratis i 14 dage

- Artikler
- Debat
- Politisk kalender
- Spørgsmål og svar

GRATIS PRØVEABONNEMENT

0 kommentarer [Skriv en kommentar ↓](#)

